

DZIESIĘCIORO PRZYKAZAŃ

jak ich w prostocie nauczać powinien ojciec rodziny swoich domowników.

Pierwsze przykazanie

Jam jest Pan, Bóg twój. Nie będziesz miał innych bogów obok Mnie.

Co to znaczy?

Odpowiedź.

Powinniśmy Boga nade wszystko bać się, miłować Go i ufać Mu.

Drugie przykazanie

Nie bierz Imienia Pana, Boga twego, nadaremno, albowiem Pan nie zostawi bez kary tego, który Imię Jego nadaremno bierze.

Co to znaczy?

Odpowiedź.

Powinniśmy Boga bać się i miłować Go, abyśmy na Imię Jego nie klęli, nie przysięgali, nie czarowali, nie kłamali i nie oszukiwali, ale Go we wszelkich potrzebach wzywali, modlili się, chwalili i dziękowali.

Trzecie przykazanie

Pamiętaj, abyś dzień święty święcił.

Co to znaczy?

Odpowiedź.

Powinniśmy Boga bać się i miłować Go, abyśmy kazaniem i Słowem Jego nie pogardzali, ale je za święte mieli, chętnie go słuchali i uczyli się.

Czwarte przykazanie

Czczij ojca swego i matkę swoją, aby ci się dobrze działo i abyś długo żył na ziemi.

Co to znaczy?

Odpowiedź.

Powinniśmy Boga bać się i miłować Go, abyśmy rodzicami i przełożonymi swymi nie pogardzali ani ich nie gniewali, ale ich szanowali, służyli im, słuchali ich, miłowali i poważali.

Piąte przykazanie

Nie zabijaj.

Co to znaczy?

Odpowiedź.

Powinniśmy Boga bać się i miłować Go, abyśmy bliźniemu swemu na ciele żadnej szkody ani krzywdy nie wyrządzali, ale mu pomagali i wspierali go we wszelkich potrzebach cielesnych.

Szóste przykazanie

Nie cudzołóż.

Co to znaczy?

Odpowiedź.

Powinniśmy Boga bać się i miłować Go, abyśmy w czystości i skromności żyli, tak w słowach, jak i w uczynkach, i aby się małżonkowie wzajemnie miłowali i szanowali.

Siódme przykazanie

Nie kradnij.

Co to znaczy?

Odpowiedź.

Powinniśmy Boga bać się i miłować Go, abyśmy pieniędzy lub mienia bliźniego nie zabierali, ani fałszywym towarem lub handlem ich sobie nie przywłaszczali, ale do ulepszenia i zachowania jego mienia i pożywienia mu pomagali.

Ósme przykazanie

Nie mów fałszywego świadectwa przeciw bliźniemu swemu.

Co to znaczy?

Odpowiedź.

Powinniśmy Boga bać się i miłować Go, abyśmy bliźniego swego fałszywie nie okłamywali, nie zdradzali, nie spotwarzali i nie oczerniali, ale go uniewinniali, dobrze o nim mówili i wszystko ku dobremu zwracali.

Dziewiąte przykazanie

Nie pożądaj domu bliźniego swego.

Co to znaczy?

Odpowiedź.

Powinniśmy Boga bać się i miłować Go, abyśmy na dziedzictwo lub dom bliźniego podstępnie nie nastawiali, ani pod pozorem prawa sobie nie przywłaszczali, ale mu do utrzymania ich pomocni i usługni byli.

Dziesiąte przykazanie

Nie pożądaj żony, ani sługi, ani bydła, ani żadnej rzeczy bliźniego swego.

Co to znaczy?

Odpowiedź.

Powinniśmy Boga bać się i miłować Go, abyśmy żony, domowników lub bydła bliźniego nie odstręczali i nie odwozili, ale ich nakłaniali do pozostania i wypełniania powinności.

Zakończenie przykazań

Co mówi Bóg o tych wszystkich przykazaniach?

Mówi tak: Jam jest Pan, Bóg twój, Bóg żarliwy, nawiedzający grzech ojców tych, którzy Mnie nienawidzą, na dzieciach w trzecim i czwartym pokoleniu, a czyniący miłosierdzie nad tysiącami tych, którzy Mnie miłują i strzegą przykazań moich.

Co to znaczy?

Odpowiedź.

Bóg grozi karą wszystkim, którzy te przykazania przestępują. Powinniśmy więc bać się gniewu Jego i przeciw tym przykazaniom nie postępować. Przymyka zaś łaskę i wszystko dobre wszystkim, którzy tych przykazań strzegą. Powinniśmy więc miłować Go, ufać Mu i według przykazań Jego chętnie postępować.

SKŁAD WIARY

jak go w prostocie nauczać powinien ojciec rodziny swoich domowników.

Pierwszy artykuł

O stworzeniu

Wierzę w Boga, Ojca wszechmogącego, Stworzyciela nieba i ziemi.

Co to znaczy?

Odpowiedź.

Wierzę, że Bóg stworzył mnie oraz wszystkie twory, że mi dał ciało i duszę, oczy, uszy i wszystkie członki, rozum i wszystkie zmysły, i dotąd utrzymuje; nadto obdarza mnie odzieniem i obuwiem, pokarmem i napojem, domem i gospodarstwem, żoną i dziećmi, rolą i bydłem i wszystkimi dobrami, tudzież wszystkie potrzeby ciała i życia mego obficie codziennie zaspokaja, od wszelkich niebezpieczeństw chroni i od wszystkiego złego strzeże i zachowuje, a to wszystko jedynie z ojcowskiej, boskiej dobroci i miłosierdzia, bez wszelkiej zasługi i godności mojej; za co Mu dziękować i chwalić Go, służyć Mu i posłusznym być powinienem. To jest istotną prawdą!

Drugi artykuł

O zbawieniu

Wierzę w Jezusa Chrystusa, Syna Jego jedyne, Pana naszego, który się począł z Ducha Świętego, narodził się z Marii Panny, umęczon pod Poncjuszem Piłatem, ukrzyżowan, umarł i pogrzebion, zstąpił do piekieł, trzeciego dnia zmartwychwstał, wstał na niebios, siedzi na prawicy Boga, Ojca wszechmogącego, skąd przyjdzie sądzić żywych i umarłych.

Co to znaczy?

Odpowiedź.

Wierzę, że Jezus Chrystus, prawdziwy Bóg, z Ojca w wieczności zrodzony i zarazem prawdziwy człowiek, z Marii Panny narodzony, jest moim Panem, który mnie zgubionego i potępionego człowieka wybawił, odkupił i pozyskał od wszelkiego grzechu, od śmierci i władzy szatana, nie złotem, ani srebrem, ale krwią swoją świętą i drogą i niewinną męką swoją i śmiercią, abym był Jego własnością, w Jego królestwie żył, pod Nim i Jemu służył w wiecznej sprawiedliwości, niewinności i szczęśliwości, tak jak On zmartwychwstał, żyje i króluje na wieki. To jest istotną prawdą!

Trzeci artykuł

O poświęceniu

Wierzę w Ducha Świętego, święty Kościół chrześcijański, społeczność świętych, grzechów odpuszczenie, ciała zmartwychwstanie i żywot wieczny. Amen.

Co to znaczy?

Odpowiedź.

Wierzę, że ani przez własny rozum, ani przez siły swoje w Jezusa Chrystusa, Pana mego, uwierzyć ani z Nim połączyć się nie mogę, ale że mnie Duch Święty przez Ewangelię powołał, darami swymi oświecił, w prawdziwej wierze poświęcił i utrzymał; tak jak całe chrześcijaństwo na ziemi powołuje, zgromadza, oświeca, poświęca i w prawdziwej, jedynej wierze w Jezusa Chrystusa utrzymuje; w którym to chrześcijaństwie mnie i wszystkim wierzącym codziennie wszystkie grzechy obficie odpuszcza, a dnia sądnego mnie i wszystkich umarłych z martwych wskrzesi i mnie wraz ze wszystkimi wierzącymi da żywot wieczny w Chrystusie. To jest istotną prawdą!

OJCZE NASZ

jak go w prostocie nauczać powinien ojciec rodziny swoich domowników.

Ojcze nasz, któryś jest w niebie.

Co to znaczy?

Odpowiedź.

Bóg chce nas tym zachęcić, abyśmy uwierzyli, iż jest prawdziwym Ojcem naszym, a my prawdziwymi dziećmi Jego, abyśmy śmiało i z wszelką ufnością prosili Go, jak kochane dzieci swego kochanego ojca.

Pierwsza prośba

Święć się Imię Twoje.

Co to znaczy?

Odpowiedź.

Imię Boże jest wprowadzie samo przez się święte, lecz prosimy w tej modlitwie, aby i wśród nas było święte.

Jak się to dzieje?

Odpowiedź.

Gdy Słowo Boże czysto i wiernie bywa nauczane, a my też święcie, jako dzieci Boże, według niego żyjemy; do czego nam dopomóż, kochany Ojciec w niebiesiach! Kto zaś inaczej naucza i żyje, aniżeli Słowo Boże uczy, ten znieważa wśród nas Imię Boże; od czego zachowaj nas, Ojciec niebieski!

Druga prośba

Przyjdź Królestwo Twoje.

Co to znaczy?

Odpowiedź.

Królestwo Boże przychodzi wprowadzie samo przez się i bez prośby naszej, lecz prosimy w tej modlitwie, aby też do nas przyszło.

Jak się to dzieje?

Odpowiedź.

Gdy Ojciec niebieski daje nam Ducha swego Świętego, tak iż za Jego łaską Słowu Jego świętemu wierzymy i bogobojnie żyjemy, tu docześnie, a tam wiecznie.

Trzecia prośba

Bądź wola Twoja, jako w niebie tak i na ziemi.

Co to znaczy?

Odpowiedź.

Wola Boża dobra i łaskawa dzieje się wprowadzie i bez prośby naszej, lecz prosimy w tej modlitwie, aby się też wśród nas działa.

Jak się to dzieje?

Odpowiedź.

Gdy Bóg łamie i udaremnia wszelką złą radę i wolę, to jest wolę szatana, świata i ciała naszego, które nas od święcenia Imienia Bożego wstrzymują i Królestwu Jego przyjść nie pozwalają, przeciwnie, gdy nas umacnia i utrzymuje stale w Słowie swym i w wierze aż do końca życia naszego. To jest wola Jego dobra i łaskawa.

Czwarta prośba

Chleba naszego powszedniego daj nam dzisiaj.

Co to znaczy?

Odpowiedź.

Bóg daje chleb powszedni i bez prośby naszej nawet wszystkim złym ludziom, lecz prosimy w tej modlitwie, aby nam to dał poznać i abyśmy z dziękczynieniem przyjmowali chleb nasz powszedni.

Co nazywamy chlebem powszednim?

Odpowiedź.

Wszystko, co do wyżywienia ciała i zaspokojenia jego potrzeb należy, jako to: pokarm, napój, odzienie, obuwie, dom, gospodarstwo, rola, bydło, pieniądze, mienie, pobożne małżeństwo, pobożne dzieci, pobożni domownicy, pobożna i wierna zwierzchność, dobry rząd, dobra pogoda, pokój, zdrowie, karność, uczciwość, dobrzy przyjaciele, wierni sąsiedzi i tym podobne.

Piąta prośba

I odpuść nam nasze winy, jako i my odpuszczamy naszym winowajcom,

Co to znaczy?

Odpowiedź.

Prosimy w tej modlitwie, aby nam Ojciec niebieski nie pamiętał grzechów naszych i dla nich nie odmawiał tego, o co Go prosimy, bośmy tego nie godni, o co prosimy, aniśmy na to nie zasłużyli; lecz aby nam wszystko z łaski dać raczył, gdyż codziennie wiele grzeszymy i tylko na karę zasługujemy. Przeto i my nawzajem serdecznie przebaczać i chętnie dobrze czynić będziemy tym, którzy przeciw nam zawinili.

Szósta prośba

I nie wódź nas na pokuszenie.

Co to znaczy?

Odpowiedź.

Bóg nikogo wprawdzie nie kusi, lecz prosimy w tej modlitwie, aby nas Bóg raczył ustrzec i zachować, żeby nas szatan i ciało nasze nie oszukiwały, ani też nie uwodziły w błędną wiarę, rozpacz i inne wielkie sromoty i występki, a gdybyśmy kuszeni byli, abyśmy ostatecznie przemogli i przy zwycięstwie się utrzymali.

Siódma prośba

Ale nas zbaw ode złego.

Co to znaczy?

Odpowiedź.

Prosimy w tej modlitwie, jako w zebraniu całego pacierza, aby nas Ojciec niebieski wybawił od wszelkiego złego na ciele i na duszy, na mieniu i na sławie, a w końcu, gdy przyjdzie nasza godzina, aby nas skonem błogosławionym obdarzył i w łasce z tego padołu płaczu do siebie zabrał do nieba.

Amen.

Co znaczy *Amen*?

Odpowiedź.

Że mam być pewny, że prośby te są miłe Ojcu w niebiesiech i będą wysłuchane, gdyż On sam przykazał nam się tak modlić i przyrzekł, że nas wysłucha. Amen, Amen znaczy: tak, tak, niech się tak stanie.

SAKRAMENT CHRZTU ŚWIĘTEGO

jak go w prostocie nauczać powinien ojciec rodziny swoich domowników.

Po pierwsze

Co to jest Chrzest?

Odpowiedź.

Chrzest nie jest samą tylko wodą, ale wodą przykazaniem Bożym objętą i ze Słowem Bożym połączoną.

Któreż to jest Słowo Boże?

Odpowiedź.

Słowo Pana naszego Jezusa Chrystusa, zapisane w ostatnim rozdziale Mateusza: Idźcie tedy i nauczajcie wszystkie narody, chrzcząc je w imię Ojca i Syna i Ducha Świętego.

Po drugie

Co daje lub co sprawia Chrzest?

Odpowiedź.

Sprawia odpuszczenie grzechów, wybawia od śmierci i diabła i daje zbawienie wieczne wszystkim, którzy wierzą w to, co mówią słowa i obietnice Boże.

Któreż to są słowa i obietnice Boże?

Odpowiedź.

Słowa Pana naszego Jezusa Chrystusa, zapisane w ostatnim rozdziale Marka: Kto uwierzy i ochrzci się zbawiony będzie, ale kto nie uwierzy, będzie potępiony.

Po trzecie

Jak może woda tak wielkie rzeczy czynić?

Odpowiedź.

Woda wprawdzie tego nie czyni, ale Słowo Boże, które jest z wodą i przy wodzie, tudzież wiara, ufająca temu Słowu Bożemu połączonemu z wodą, gdyż bez Słowa Bożego woda jest samą tylko wodą, a nie chrztem, lecz połączona ze Słowem Bożym jest Chrztem, to jest wodą życia pełną łaski i kąpielą narodzenia się na nowo w Duchu Świętym, jak święty Paweł mówi w liście do Tytusa, w rozdziale trzecim: Bóg zbawił nas przez kąpiel odrodzenia i odnowienia Ducha Świętego, którego wylał na nas obficie przez Jezusa Chrystusa, Zbawiciela naszego, abyśmy usprawiedliwieni będąc łaską Jego, stali się dziedzicami według nadziei żywota wiecznego. Wierna to mowa.

Po czwarte

Co więc znaczy takie chrzczenie wodą?

Odpowiedź.

Znaczy to, iż stary Adam w nas przez codzienny żal i pokutę ma być utopiony i umrzeć ze wszystkimi grzechami i złymi pożądaniami, natomiast ma codziennie wyłaniać się i powstawać nowy człowiek, który by w sprawiedliwości i czystości żył wiecznie przed Bogiem. Gdzie to jest napisane?

Odpowiedź.

Paweł święty do Rzymian w rozdziale szóstym powiada: Pogrzebieniśmy z Chrystusem przez chrzest w śmierć, abyśmy, jak Chrystus wzbudzony został z martwych przez chwałę Ojca, tak i my w nowości życia chodzili.

JAK UCZYĆ PROSTACZKÓW SPOWIADANIA SIĘ?

1. Co to jest spowiedź?

Odpowiedź.

Spowiedź zawiera w sobie dwie części: pierwszą, gdy się grzechy wyznaje; drugą, gdy się przyjmuje rozgrzeszenie czyli odpuszczenie grzechów od spowiednika, jakby od Boga samego, bez powątpiewania o tym, z mocną wiarą, że przez nie odpuszczone są nam grzechy u Boga w niebie.

2. Z których grzechów należy się spowiadać?

Odpowiedź.

Przed Bogiem należy się uznać winnym wszystkich grzechów, również tych, których nie znamy, jak to czynimy w Modlitwie Pańskiej. Przed spowiednikiem zaś należy jedynie te grzechy wyznać, które znamy i w sercu czujemy.

3. Które to są?

Odpowiedź.

Oto zastanów się nad powołaniem swoim według dziesięciu przykazań Bożych czy jesteś ojcem, matką, synem, córką, przełożonym, podwładnym czyś nie był nieposłuszny, niewierny, opieszawy; czyś komu nie wyrządził krzywdy słowem lub uczynkiem; czyś nie kradł, czyś czego nie zaniedbał, zmarnował, albo szkody jakiejś nie wyrządził.

Proszę, podaj mi krótki sposób spowiadania.

Odpowiedź.

Tak powinienes się odezwać do spowiednika: Czcigodny, drogi księże, proszę cię o wysłuchanie mej spowiedzi i o udzielenie mi dla miłości Bożej odpuszczenia.

Mów:

"Ja biedny grzesznik uznaję się winnym przed Bogiem wszelkich grzechów; w szczególności wyznaję przed Tobą, że jestem sługą, służącą itd.; niestety, wykonuję swą służbę niewiernie względem pana; albowiem wtedy i wtedy nie uczyniłem tak, jak mi kazano, rozgniewałem ich i pobudziłem do klątwy, zaniedbywałem się i spowodowałem szkody. Byłem też bezwstydnym w słowach i uczynkach, kłóciłem się ze współsługami, szemrałem i kłóciłem na moją panią itd. Żałuję tego wszystkiego i proszę o łaskę; będę się starał poprawić".

Pan albo pani niech mówią następująco:

"W szczególności wyznaję przed tobą, że nie wychowywałem wiernie swego dziecka i czeladzi, żony ku czci Bożej. Kłóciłem, dawałem zły przykład niewłaściwymi słowami i uczynkami, wyrządziłem memu sąsiadowi szkodę, źle o nim mówiłem, za drogo sprzedawałem, fałszywy i pomniejszony towar dawałem". Ponadto niech powie jeszcze to, co więcej przeciwko przykazaniom Bożym i swojemu powołaniu uczynił itd.

Jeżeli jednak ktoś nie czuje się obciążony tymi lub większymi grzechami, nie powinien się kłopotać lub szukać i wymyślać dalszych grzechów i robić przez to ze spowiedzi męczarnie, lecz wyliczyć jeden lub dwa, które zna. A więc: "W szczególności wyznaję, że raz kłóciłem, a również raz byłem nieskromny w słowach, raz tego a tego zaniedbałem" itd. I przy tym niech pozostanie.

Jeżeli jednak nie umiesz wymienić żadnego grzechu (co wydaje się niepodobieństwem), nie wymieniaj żadnego szczególnego, lecz przyjmij rozgrzeszenie na podstawie spowiedzi ogólnej, jaką czynisz przed Bogiem spowiednikowi.

Na to powinien odpowiedzieć spowiednik:

"Niech ci Bóg będzie miłościwym i posila wiarę twoją. Amen".

Dalej:

Czy wierzysz też, że moje odpuszczenie jest odpuszczeniem Bożym?

Odpowiedź : Wierzę, drogi księże!

Na to niechaj spowiednik rzecze: Jak wierzysz, tak niechaj ci się stanie. A ja z rozkazu Pana naszego, Jezusa Chrystusa, odpuszczam ci grzechy twoje w imię Ojca i Syna i Ducha Świętego. Amen. Idź w pokoju.

Którzy zaś sumienie mają bardzo obciążone albo są zasmuceni i zaniepokojeni, tych spowiednik należycie z Pisma Świętego pocieszy i do wiary zachęci. To ma być tylko zwykłym sposobem spowiedzi dla najprostszych.

SAKRAMENT OŁTARZA

jak go w prostocie nauczać powinien ojciec rodziny swoich domowników.

1. Co to jest Sakrament Ołtarza?

Odpowiedź.

Jest to prawdziwe ciało i prawdziwa krew Pana naszego Jezusa Chrystusa, pod chlebem i winem nam chrześcijanom do spożywania i picia przez samego Chrystusa ustanowione.

Gdzie to jest napisane?

Odpowiedź.

Tak piszą święci ewangeliści Mateusz, Marek i Łukasz oraz Paweł święty: Pan nasz Jezus Chrystus, tej nocy, której był wydany, wziął chleb i podziękowawszy, łamał i dawał uczniom swoim, mówiąc: Bierzcie, jedzcie, to jest ciało Moje, które się za was daje. To czyńcie na pamiątkę Moją. Podobnie, gdy było po wieczerzy, wziął i kielich, a podziękowawszy, dał im, mówiąc: Bierzcie i pijcie z niego wszyscy, ten kielich jest to nowe przymierze we krwi Mojej, która się za was wylewa na odpuszczenie grzechów. To czyńcie, ilekroć pić będziecie, na pamiątkę Moją.

2. Jaki pożytek przynosi takie spożywanie i picie?

Odpowiedź.

Na to wskazują nam słowa: za was się daje i wylewa na odpuszczenie grzechów. To jest, że w sakramencie przez te słowa udzielone nam zostaje odpuszczenie grzechów, życie i zbawienie; bo gdzie jest odpuszczenie grzechów, tam też jest życie i zbawienie.

3. Jak może cielesne spożywanie i picie tak wielkie rzeczy czynić?

Odpowiedź.

Spożywanie i picie wprawdzie tego nie czynią, lecz te słowa: Za was się daje i wylewa na odpuszczenie grzechów. Albowiem słowa te obok cielesnego pożywiania i picia stanowią główną część sakramentu, i kto tym słowem wierzy, ten ma, co one mówią i opiewają, to jest odpuszczenie grzechów.

4. Kto godnie przyjmuje ten Sakrament?

Odpowiedź.

Post i zewnętrzne przygotowanie się jest zaiste pięknym, powierzchownym zwyczajem, lecz ten tylko jest prawdziwie godny i należycie przygotowany, kto ma wiarę w te słowa: Za was się daje i wylewa na odpuszczenie grzechów. Kto zaś tym słowom nie wierzy lub

powątpiewa, ten nie jest godny i nie jest przygotowany, gdyż owe słowa: "Za was" wymagają serc prawdziwie wierzących.

JAK OJCIEC RODZINY NAUCZAĆ POWINIEN SWOICH DOMOWNIKÓW MODLIĆ SIĘ RANO I WIECZOREM

Rano, wstawszy z łóżka, przeżegnaj się znakiem krzyża świętego i powiedz:

W imię Ojca i Syna i Ducha Świętego! Amen.

Następnie, klęcząc albo stojąc, zmów skład wiary i Ojczenasz. Możesz też zmówić następującą modlitwę:

Dziękuję Ci, Ojcze mój niebieski, przez Jezusa Chrystusa, Syna Twego umiłowanego, żeś mnie tej nocy strzegł od wszelkiej szkody i niebezpieczeństwa, i proszę Cię, racz mnie i dnia dzisiejszego strzec od grzechów i wszystkiego złego, żeby Ci się wszelkie sprawy i życie moje podobać mogły. W ręce Twoje polecam bowiem siebie, ciało i duszę i wszystko. Anioł Twój święty niech będzie ze mną, aby zły wróg nie miał żadnej mocy nade mną! Amen.

Potem zmów dziesięcioro przykazań, zaśpiewaj psalm lub jakąś inną pieśń nabożną, do której serce twoje jest skłonne i idź ochotczo do pracy.

Wieczorem, gdy idziesz spać, przeżegnaj się znakiem krzyża świętego i powiedz:

W imię Ojca i Syna i Ducha Świętego! Amen.

Następnie, klęcząc lub stojąc, zmów skład wiary i Ojczenasz. Możesz też zmówić następującą modlitwę:

Dziękuję Ci, Ojcze mój niebieski, przez Jezusa Chrystusa, umiłowanego Syna Twego, żeś mnie dnia dzisiejszego strzegł łaskawie, i proszę Cię, racz mi odpuścić wszystkie grzechy moje, których się dopuściłem, i strzeż mnie łaskawie tej nocy. W ręce Twoje polecam siebie, ciało i duszę i wszystko. Anioł Twój święty niech będzie ze mną, aby zły wróg nie miał żadnej mocy nade mną. Amen.

Potem idź prędko i radośnie na spoczynek.

JAK OJCIEC RODZINY POWINIEN DOMOWNIKÓW SWOICH NAUCZAĆ MODLITW STOŁOWYCH.

Dzieci mają ze złożonymi rękami skromnie stanąć przy stole i powiedzieć:

Oczy wszystkich w Tobie nadzieję mają, a Ty im dajesz pokarm czasu swego. Otwierasz rękę Twoją a nasycasz wszystko, co żyje, według upodobania Twego.

SCHOLIA

Upodobanie oznacza, że wszystkie zwierzęta otrzymują tyle do jedzenia, iż są radosne i zadowolone, albowiem troski i chciwość przeszkadzają takiemu zadowoleniu.

Potem zmów Ojczenasz i następującą modlitwę:

Panie Boże, Ojciec niebieski, pobłogosław nas i te dary, które z Twojej dobrotliwej łaski spożywamy, przez Jezusa Chrystusa, Pana naszego! Amen.

Po jedzeniu mają podobnie skromnie i ze złożonymi rękami powiedzieć:

Wysławiajcie Pana, albowiem jest dobry, albowiem na wieki miłosierdzie Jego, który daje pokarm wszelkiemu ciału. Miłujcie Pan tych, którzy się Go boją, a którzy ufają w miłosierdzie Jego.

Potem zmów Ojciec nasz i następującą modlitwę:

Dziękujemy Ci, Panie Boże i Ojciec, przez Jezusa Chrystusa, Pana naszego, za wszystkie Twoje dobrodziejstwa, który żyjesz i królujesz na wieki wieków! Amen.

TABLICA DOMOWA

zawierająca niektóre wyroki Pisma Świętego dla wszystkich świętych powołań i stanów, których lektura nauczy, jak sprawować swój urząd i służbę.

Dla biskupów, proboszczów i kaznodziejów

Biskup ma być nienaganny, mąż jednej żony, trzeźwy, roztropny, przyzwoity, gościnny, ku nauczaniu zdolny. Nie pijanica wina, nie porywczy, nie chciwy, ale łagodny, nie swarliwy, nie skąpy. Który by domem swoim dobrze rządził, dziatki trzymał w posłuszeństwie ze wszelką powagą. Nie nowonawrócony, aby, stawszy się nadętym, nie wpadł w potępienie diabelskie (1 Tm 3, 2-4.6).

Co winni chrześcijanie nauczycielom i duszpasterzom swoim?

Tak też Pan postanowił tym, którzy Ewangelię opowiadają, aby z Ewangelii żyli (1 Kor 9,14).

A ten, który jest nauczany w Słowie, niech ma wspólność wszelkiego dobra z tym, który go naucza (Ga 6, 6).

Starsi, którzy godnie sprawują swój urząd, niech będą uważani za godnych podwójnej czci, a zwłaszcza ci, którzy pracują słowem i nauczaniem. Albowiem Pismo mówi: Wołowi młóćącemu nie zawiążesz pyska i: Godzien jest robotnik zapłaty swojej (1 Tm 5,17.18).

Bądźcie posłuszni przewodnikom swoim i ulegajcie im, albowiem czuwają oni nad duszami waszymi, jako mający zdać sprawę, aby to z radością czynili, a nie wzdychając, bo dla was to niepożyteczne (Hbr 13,17).

O zwierzchności świeckiej

Każda dusza niech będzie zwierzchnościom poddana, bo nie masz władzy, tylko od Boga, a władze istniejące od Boga są postanowione. A tak, kto się władzy sprzeciwia, Bożemu postanowieniu się sprzeciwia; a którzy się sprzeciwiają, sami na siebie potępienie sprowadzą. Bożym bowiem jest sługą tobie ku dobremu. Ale jeśli czynisz złe, bój się, bo nie darmo miecz nosi, gdyż jest sługą Bożym, mszczącym się z gniewem nad czyniącym złe (Rz 13,1.2.4.)

Co winni są poddani zwierzchności?

Oddawajcież tedy, co jest cesarskiego, cesarzowi, i co jest Bożego, Bogu (Mt 22,21).

Przetoż trzeba być poddanym nie tylko dla gniewu, ale i dla sumienia. Dlatego bowiem i podatki dajecie, gdyż są sługami Bożymi, właśnie na to, aby tego pilnować. Oddawajcie tedy każdemu, coście powinni: komu podatek podatek; komu cło cło; komu bojaźń bojaźń; komu cześć cześć (Rz 13,5-7).

Napominam tedy przede wszystkim, aby czynione były błagania, modlitwy, prośby i dzięki za wszystkich ludzi i za wszystkich przełożonych, abyśmy cichy i spokojny żywot wiedli we wszelkiej pobożności i uczciwości. Albowiem to jest rzecz dobra i przyjemna przed Bogiem, Zbawicielem naszym (1 Tm 2,1-3).

Przypominaj im, aby zwierzchnościom i władzom byli ulegli i posłuszni, gotowi do każdego dobrego uczynku (Tt 3,1).

Bądźcież tedy ulegli wszelkiemu ludzkiemu urzędowi dla Pana, czy to najwyższemu, czy to namiestnikom, jako od Niego posłanym dla karania przestępców i nagradzania dobrze czyniących (1 P 2,13.14).

Dla mężów

Podobnież, mężowie, żyjcie z nimi rozsądnie, okazując poszanowanie, jako wspólnie z nimi dziedzice łaski żywota, aby nie było przeszkody w modlitwach waszych (1 P 3,7).

Mężowie, miłujcie żony wasze i nie bądźcie przykrymi dla nich (Kol 3,19).

Dla żon

Żony, bądźcie uległe mężom waszym, jak Panu (Ef 5,22).

Tak Sara była uległa Abrahamowi, nazywając go panem, której wy stałyście się córkami, kiedy dobrze czynicie i nie lękacie się żadnego postrachu (1 P 3,6).

Dla rodziców

A wy, ojcowie, nie pobudzajcie do gniewu dzieci waszych, ale wychowujcie je w karności i w napominaniu Pańskim (Ef 6,4).

Dla dzieci

Dzieci, bądźcie posłuszne rodzicom waszym w Panu, bo to sprawiedliwe. Czcij ojca swego i matkę, to jest pierwsze przykazanie z obietnicą, aby ci się dobrze działo i abyś długo żył na ziemi (Ef 6,1-3).

Dla pracowników i pracownic domowych i robotników

Słudzy, posłuszni bądźcie tym, którzy są panami waszymi według ciała, z bojaźnią i ze drżeniem w prostocie serca swego, tak jak Chrystusowi; nie na oko służąc, jak ci, którzy chcą ludziom się podobać, ale jako słudzy Chrystusowi, czyniąc wolę Bożą z duszy; z przychylnością służąc Panu, a nie ludziom; wiedząc, że ktokolwiek uczyni co dobrego, otrzyma zapłatę od Pana, czy niewolnik, czy wolny (Ef 6,5-8).

Dla przełożonych

I wy, panowie, postępujcie względem nich podobnież, zaniechawszy groźby, wiedząc, że i wy sami macie Pana w niebiosach, a On nie ma względu na osoby (Ef 6,9)

Dla młodzieży

Podobnież, młodsi, bądźcie ulegli starszym, a wszyscy jedni drugim bądźcie ulegli. Przyobleczcie się w pokorę, gdyż Bóg pysznym się sprzeciwia, a pokornym łaskę daje. Uniżajcie się tedy pod mocną ręką Bożą, aby was wywyższył czasu swego (1 P 5,5.6).

Dla wdów

Prawdziwa zaś wdowa i osierocona położyła swą nadzieję w Bogu i trwa w błaganiach i modlitwach w nocy i we dnie. Ale która w rozkoszach żyje, ta za życia umarła jest (1 Tm 5,5.6).

Dla wszystkich w zborze

Nikomiu nic winni nie bądźcie, oprócz miłości wzajemnej, bo kto miłuje bliźniego, zakon wypełnił. Będziesz miłował bliźniego swego jak siebie samego (Rzym. 13,8.9).

Napominam tedy przede wszystkim, aby czynione były błagania, modlitwy, prośby i dzięki za wszystkich ludzi (1 Tm 2,1).

Gdy każdy lekcję własną opanuje, To wówczas dobrze dom swój pobuduje.